

IZJAVA KOMISIJE HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

IUSTITIA ET PAX

O POTREBI POŠTIVANJA MEĐUNARODNOG PRAVA U RAZGRANIČENJU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Ova Komisija *HBK* je već u dva navrata, najprije u listopadu 2009, a zatim ponovo, u listopadu 2012. godine upozorila hrvatsku i međunarodnu javnost na dvostruku opasnost za *pravdu* i za *mir* koja se može pojaviti kod određivanja granica između novonastalih demokratskih država: prvu materijalnu, a koja može nastati ako se ne poštuju pravila i načela međunarodnoga prava, a drugu proceduralnu, ako se granični sporovi ne podastiru *Međunarodnom sudu* Ujedinjenih naroda u Haagu kao najiskusnijoj i najkompetentnijoj međunarodnoj sudskoj instanci za rješavanje graničnih sporova između država.

1. Poštivanje postojećih granica. Republika Hrvatska, od proglašenja svoje nezavisnosti 25. lipnja 1991. i razdruživanja od nekadašnje jugoslavenske federacije, nije do danas ni prema kome od svojih susjeda iskazala bilo kakvu teritorijalnu pretenziju, premda hrvatski građani dobro znaju da je hrvatska *Trojedna kraljevina* 1918. godine u zajedničku državu unijela velika područja na svom istoku i jugu, konkretno istočni Srijem sa Zemunom i jug Dalmacije s Bokom kotorskom i Budvom. *Federalnoj državi Hrvatskoj* su ta područja bila oduzeta razgraničenjem koje je jugoslavenski komunistički režim proveo poslije Drugog svjetskog rata. Usprkos tomu, pa čak i ne spominjući te povijesne činjenice, Hrvatska je sustavno i načelno poštivala međunarodno-pravno načelo „*uti possidetis iuris*“, tj. zatečeno stvarno stanje, koje se primjenjuje kod nastanka novih država, ili razdruživanja složenih državnih zajednica. Po tom načelu je uostalom i međunarodna zajednica pravnim mišljenjem arbitražne komisije predsjednikâ ustavnih sudova Francuske, Njemačke, Italije, Španjolske i Belgije (*Badinterova komisija*), 11. siječnja 1992. potvrdila da granice bivših jugoslavenskih republika postaju međunarodno zaštićene, državne granice i da je svaka promjena tih granica silom pravno ništavna. Granice Republike Hrvatske, dakle, ostaju one granice koje su bile određene u bivšoj državi nakon Drugog svjetskog rata i koje su postojale u trenutku hrvatske referendumske odluke o razdruživanju i izlasku iz bivše SFRJ.

2. Pretenzije susjeda i opasnosti arbitraže. Usprkos višestoljetnim dobrim odnosima između naša dva naroda, moramo ovdje spomenuti kako je u teškim godinama rata i agresije na Hrvatsku (1991.-1995.) bilo nekih službenih izjava iz prijateljske zemlje Slovenije (parlament, vlada i pojedini ministri) u kojima se iskazivalo teritorijalne pretenzije na teritorij Republike Hrvatske, posebice vezano uz granicu u savudrijsko-piranskom zaljevu. A kad je Slovenija postala članicom Europske unije, znamo da je godinama blokirala Hrvatsku u njezinu napredovanju prema EU. No, ona je uz to uvjetovala dizanje svoje blokade pristankom Hrvatske da se slovenske teritorijalne pretenzije ne rješavaju pred *Međunarodnim sudom* UN, kako je to bilo dogovoreno, nego bilateralno. Pod pritiskom da Slovenija ne zakoči hrvatske „pregovore“ o pristupu Europskoj uniji, Hrvatska je (2009.) pristala na *ad hoc* arbitražu o kopnenim i morskim granicama sa Slovenijom, iako je prethodno gotovo sva kopnena granica bila utvrđena od strane dvostrane komisije dviju država.

Pristankom na takvu arbitražu napušten je napatk *Europske komisije* Hrvatskoj (cfr. *Pregovarački okvir EU za Republiku Hrvatsku*, 2005.) da se moguće granične sporove rješava pred *Međunarodnim sudom* UN u Haagu. Ali, napušten je i dogovor hrvatskog i slovenskog predsjednika Vlade (iz 2007.) o izlasku pred *Međunarodni sud* UN. Postupak pred arbitražom

koji je započeo prije tri godine, privodi se sada kraju, nakon što su obje države iznijele pismeno i usmeno svoje stavove i argumente. Hrvatska strana se tijekom zadnjih tri godine arbitraže suzdržavala od bilo kakvih komentara.

3. Skandal „pritisaka i lobiranja“. Proteklih dana, međutim, objavljena je snimka razgovora službenih slovenskih dužnosnika i slovenskog arbitra, a iz tog razgovora saznaje se i priznaje kako je slovenska strana prakticirala nedopuštena „dopunjavanja“ spisa, „lobiranje“ oko arbitara, iznošenje izjava pojedinih arbitara i pritiske s pokušajem utjecaja na arbitre u korist spomenutih slovenskih teritorijalnih pretenzija na moru. Time je prekršeno jedno od temeljnih načela međunarodnog prava da se ugovori moraju izvršavati u dobroj vjeri, a što primorava Republiku Hrvatsku da u skladu s pravom međunarodnih ugovora i s načelom vladavine prava otkáže ovaj ugovor o arbitraži.

Zbog navedenih događaja, koji su bez presedana u slučajevima arbitraža među državama, kao i zbog flagrantnog kršenja međunarodnog prava od strane predstavnika Republike Slovenije, nije za čuđenje što je ovih dana javnost u Hrvatskoj vrlo uznemirena, kao i svi građani privrženi miru i duhu dobrosusjedstva između slovenskog i hrvatskog naroda. Otkriveni i ostavkama priznati, nedopustivi i skandalozni pritisci na tijek arbitraže potakli su Vladu RH i Hrvatski Sabor da o tomu temeljito rasprave.

Budući da Komisija *Iustitia et pax* prati društvena i crkvena kretanja u našoj zemlji pod vidikom pravde i mira, smatrali smo potrebnim i korisnim, u ovom trenutku skandaloznog i protupravnog pritiska na arbitre, uputiti ovu Izjavu javnosti s njezinim kršćanskim, građanskim i općeljudskim razlozima:

- Prvi je razlog **kršćanski** poticaj i djelovanje u korist trajnoga mira i dobrih odnosa sa susjedima. U duhu onog evanđeoskog zlatnog pravila: „Kako želite da ljudi čine vama, tako činite i vi njima“ (Mt 7, 12). Ne čini, dakle, drugome što ne želiš da drugi tebi učini.
- Drugi je razlog onaj **građanski**. Brigom za zemlju i Domovinu koju nam „višnji Bog je dô“ želimo ovom izjavom izraziti potporu nositeljima vlasti neka u vršenju preuzetih dužnosti poštuju izglasane zakone, Ustav i Međunarodno pravo.
- Treći motiv i razlog nadahnut je **općeljudskom** brigom za mir, istinu i pravdu u Europi i u svijetu... i posebice zahtjevom da se na hrvatskim granicama ne prihvati nepravda, ne „obavi trgovina“ i ne pobijedi ucjena. Tada bi to bio opasan presedan i primjer mnogim protivnicima *mira i pravde* na trusnim područjima Europe, Srednjeg Istoka, Afrike i svijeta.

U Zagrebu, 28. srpnja 2015.

mons. Vjekoslav Huzjak,
biskup bjelovarsko-križevački,
predsjednik Komisije HBK *Iustitia et pax*